

УДК 070. 41

**ГАЗЕТА „РУСЛАН” (ЛЬВІВ, 1897–1914 РР.):
ЗМІСТОВО-ТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ВИДАННЯ**

Лідія Сніцарчук

*Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника,
вул. Стефаника, 2, 79000, м. Львів Україна
e-mail: lidija_s@ukr.net*

Проаналізовано особливості формування змістових структур щоденника „Руслан”, наведено витяги з редакційного епістолярію щодо корпусу журналістських текстів і функціонування газети загалом.

Ключові слова: газета, масова інформація, проблемно-тематичні лінії, політичні орієнтири, комунікативно-ідеологічні завдання, культуроформувальна функція.

Наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. українське галицьке читацтво мало змогу отримувати масову, зокрема оперативно-актуальну, інформацію завдяки видаваній низці часописів різноаспектного тематичного спрямування, серед яких виокремимо газету „Руслан”. Саме в цей період до диспозиції українського читача було представлено тільки у Львові понад 100 періодичних видань, для більшості з яких характерні неритмічність та недовготривалість виходу, і, що суттєво, змістова „розхристаність”, пов’язана насамперед з одвічним пошуком політичних орієнтирів, напрямів, істин. Доволі потужними пресовими органами на зламі століть були національного спрямування часописи „Діло”, „Свобода”, радикальних поглядів „Громадський голос”, москвофільського напрямку „Галичанин”.

Найбільш „читані” науковцями сьогодення часописи „Діло”, „Літературно-Науковий Вістник”, „Свобода”, дослідження яких втілено в монографії, дисертаційні роботи, наукові статті. Щоденна газета „Руслан” донині ще не була об’єктом наукового зацікавлення не лише як пресовидавничий феномен, а й як джерело історичної інформації. Тільки в історико-бібліографічному дослідженні „Українські часописи Львова” вміщено бібліографічний опис газети, в якому вичерпно зафіксовано випускні дані, та оглядову анотацію змісту [4, с. 614-642]. Історію створення цього періодичного видання вивчала за рукописною спадщиною О. Барвінського С. Романюк [5, с. 50–57]. Українські історики, уважно досліджуючи крок за кроком різноаспектну діяльність політичних партій і рухів зазначеного періоду, акцентували увагу на пресі насамперед національно-демократичного, радикального чи соціалістичного спрямування. Відзначимо ж, що важливість цієї газети для „української національно-культурної скарбниці” підкреслював і

А. Животко, присвятивши їй оглядову сторінку в „Історії української преси” [1, с. 123–125].

Започаткована завдяки зусиллям незначного кола національно налаштованих осіб під орудою Олександра Барвінського, газета впродовж 1897-1914 рр. забезпечувала аудиторію семантично адекватним журналістським текстом, орієнтуючи в основній політико-соціальній подієвості, економічній проблематиці, культурницьких актуаліях тогочасного дня. Розпочавшись як базове видання Католицького Русько-Народного Союзу, політичної організації, що до початку століття підтримувала політику українсько-польського примирення – так звану „нову еру”, газета однак не була наповнена прескрипціями стосовно вирішення цієї доволі гострої для народів-співмешканців Галичини проблеми. Хоча необхідність розв’язання контраверсивних вузлів, налагодження добросусідських відносин, досягнення паритетності в усіх життєдіяльних сферах Галичини неодноразово акцентувалася її авторами.

Проблемно-тематичні лінії „Руслана” визначалися, безумовно, згідно з соціально-політичними позиціями редакційного колективу. Відзначимо, що в різний час інформаційний простір газети творили особи, значення яких для національного розвитку українців важко переоцінити. Маємо на увазі О. Барвінського, В. Коковського, І. Левицького, Л. Лопатинського, О. Маковея, І. Стешенка, К. Студинського. Публіцистичний фундамент формували матеріали чіткої прагматичної спрямованості, які склалися з аналітико-концептуальних статей, що охоплювали всі грані національного багатопроblem’я, зокрема постійно перебувала під журналістським спостереженням політична діяльність партій, товариств, рухів, а також ґрунтовних оглядів красевих і столичних суспільно-політичних новин та тлумачення їхнього значення для розвитку народів Австро-Угорщини загалом і українців Галичини зокрема. Таким чином, основними змістовими компонентами публіцистичного комплексу газети, завдяки яким творчий колектив намагався впливати на світоглядність аудиторії, були: 1. „Українська народна” ідея, що стала „кріпкою підвалиною суспільности”; 2. Виборна тематика, результати якої мали вкрай важливе значення для громадсько-політичного розвитку українців (редакція намагалася впливати на „виробленість поглядів національно-політичних і суспільних поміж рускою інтелігенцією” та раз у раз закликала виразити „угрупованя руских сторонництв” для „уяснення і розуміння” їхніх політичних поглядів в „народних масах руских”); 3. Пояснення читачам їхніх „природних” прав. Оскільки „конституційні закони і розпорядження всяких властей признають рускій народности в засаді рівноправність і певні права, котрими она може користуватися для дальшого розвою національного і культурного”, редакція ввела у структуру видання текстовий блок, в якому публікувала факти нехтування цими нормативними приписами не лише для того, щоб уряд реагував на такі „надужиття”, а й для надання „доказів” українським послам, що мали б „допоминатися о строге виконане виданих законів”; 4. Депутатська праця українських послів у Державній раді, пояснення їхніх виступів, аналіз „внесень” та їхньої активності загалом, діяльність їхніх ситуативних об’єднань,

зокрема Слов'янського християнсько-національного союзу, створеного українськими, хорватськими, чеськими, словацькими парламентарями; 5. „Недомаганя і хиби наших економічних заходів”, що неодноразово супроводжувалися редакційними закликами „Ратуймо хліборобів!”; 6. Заробітчансько-еміграційний текстовий пласт (застереження населення від поспішних дій щодо реалізації еміграційних кроків до покращання матеріального становища, ознайомлення з правами українських переселенців, поради); 7. Цикл статей, об'єднаних переконанням русланівських авторів: „В єднаню з Україною наша сила і будучина!”. Наголошуючи на необхідності всеукраїнського „духового і культурного” єднання, редакція не дозволила собі жодним рядком давати „політичні вказівки закордонним братам”, мотивуючи: „они самі найкрасше будуть знати, якою дорогою серед тяжких відносин в сій або иншій справі ступати мають”; 8. Огляди змісту часописів, „не захоплених дурійкою”, яким „народна справа і повага рідної преси лежить дійсно на серцю”; 9. Критика ідейно протилежних політичних партій і рухів, їхніх програм, „мінімальних і максимальних теорій”, пропагандистської діяльності, а також змісту їхніх опорних періодичних видань, зокрема „геростратівської роботи” московфільського „дневникарства” („Здорова, безпардонна критика буде зимним тушом на голови деяких закукурічених редакторів”; 10. „Школа, церква, держава”. Особливої акцентації набула теза: „Для нас є держава бажаною від Бога інституцією, щоби уможливити існуванє суспільности і підмагати єї добро”; 11. Збереження „рівноправности” української мови в Галичині, наполегливо витіснюваної з офіційного ужитку; 12. Молодіжна проблематика, зокрема здобування знань, вироблення активної громадянської позиції; 13. Аналіз змістової політики українських періодичних видань, що виходили на етнічних землях і в еміграції водночас з „Русланом”; 14. Особливості висвітлення української проблематики пресою інших народів Австро-Угорщини та Росії, з якої виокремлюється за гостротою „руска справа в польскім освітленю”; 15. „Краєва політика”, що неодноразово давала привід „дневникарству” прогнозувати розвиток подій, пов'язаних з „полагодою міжнародних взаємин в Галичині”; „соймові” перипетії, анонсування „порядку дневного” сесійних засідань; 16. Коментування комплексу внутрішньодержавних проблем, які потрібно було б вирішити представникам народів Австро-Угорської імперії, що традиційно вміщувалося перед відкриттям роботи Державної ради; 17. Аналіз „сучасного положення політичного” в державі, яке було доволі важким і драматичним для віденських владних структур; 18. Міжнародна тематика. Зокрема, автори намагалися не лише розповідати про суспільні, політичні, соціальні проблеми інших країн, а й прогнозувати „будучину” Росії, країн Західної Європи тощо.

Українсько-польська проблематика, на якій, як вже відзначалося, також зосереджувалася редакція, стосувалася головню виборювання задекларованої „рівноправности обидвох народностей в краю” і спроб „вибити з голови всепольських політиків верховладних змагань, на основі яких вони звикли вважати руский нарід „молодшим братом, недорослим до рівноправности”. Чимало матеріалів цього комплексу текстів містило критичні зауваги щодо

тенденційності польської журналістики, зокрема, висвітлення в сусідській пресі національної насушності галицьких українців. „Dziennik Polski”, „Głos Narodu”, „Gazeta Narodowa”, „Słowo polskie” наполегливо нав'язували своїм читачам думку, що „українсько-руський нарід був сирою етнографічною масою, далеко ще поставленою поза балканськими народами”. Такі інсинуації, висновковували русланівці, шкодили лише „дневникарській честі” польських часописів, при цьому вони наводили „розумні і чесні” аргументи щодо віками усталеної культури українства та його сучасного політичного розвитку.

1904 р. (ч. 259) у „Руслані” було вміщено розгорнутий коментар І. Франка під назвою „Деж властиво безголове?”, який змушений був пояснити фальсифіковану інформацію „Діла”, подану в статті „Радикальна партія *rediviva*” (ч. 253). І. Франко, незважаючи на розбіжності в політичних поглядах з редакційним керівництвом „Руслана”, звернувся з проханням вмістити його статтю, що була надіслана спершу в редакцію „Діла”. Проте „Діло” з опублікуванням зволікало. Низка критичних зауважень, висловлена автором до журналістського тексту, стосувалася невірних фактів з діяльності І. Франка в радикальній партії та його наполягань щодо „реконструкції хлопської радикальної партії”, а також його претензій стосовно певних аспектів функціонування національно-демократичної партії, її офіційного друкованого органу – газети „Свобода”. Надавши І. Франкові можливість висловитися, редакція вмістила й свій супровід: „Вдоволяємо бажанню шан. автора, уважаючи відмову місця задля річового спростовання і пояснення справи простим терором монополію (підкреслення наше. – Л.С.), який замість лучити своїх людей – розеднує їх та провадить у ворожі та чужі табори”, не оминувши таким чином нагоди виокремити певні хиби в діяльності свого пресового опонента.

Відзначимо, що працівникам газети доводилося витратити чимало зусиль для з'ясування стосунків із редакціями інших часописів, які не лише не поділяли політичні погляди „Руслана”, а й намагалися довести його працівникам їхню журналістську недієздатність. Уважне прочитання змісту „Руслана” викликало жваву реакцію журналістів-опонентів і, як наслідок, – полемічний матеріал, створений не в кращих традиціях толерантного співіснування. Наведемо лише один, однак характерний, приклад. Прокоментувавши „важну і болючу” діяльність „Січий” з огляду на чітко визначену ідеологічну позицію, „Руслан” отримав статтю-відповідь радикального „Нового Громадського Голосу”, спрямовану не „на повалення” його аргументів і висновків, а загалом на оприлюднення свого ставлення до газети: „Без потреби Русланець прикидаєть ся дурним. Сьмішно дивитись, як дурень хоче прикинутись дурним”. Цитуємо за статтею „Руслана” „Сьмішне, коби не сумне” (1904. – Ч. 139). Ці та інші зразки „вишуканої” полеміки журналісти „Руслана” передруковували в своїй газеті, подаючи іронічні коментарі щодо висловлюваних претензій. Щоправда, такі матеріали не повинні були б заповнювати пресові шпальти, адже газета мала чітко визначені зобов'язання перед аудиторією, серед яких вважалося за необхідне „образувати читачів, огладжувати їх культурно, заціплювати в них почуте

правди, предметовості” [3]. Проте тяжіння до публічного полемічного спілкування була однією з прикметних рис тогочасної журналістики.

Культуроформувальна функція газети, яка щоправда була лише супутницею основного комунікативно-ідеологічного блоку завдань, реалізовувалася текстовим корпусом, завдяки якому аудиторія отримувала доступні знання художнього, науково-популярного, мистецького, просвітнього напрямку. Зокрема, відбувалося ознайомлення читачів із життєвим і творчим шляхом відомих українців, серед яких назвемо В. Барвінського, М. Лисенка, Ю. Федьковича, І. Шараневича, М. Шашкевича. Цінним надбанням для формування історичної свідомості тогочасної аудиторії, а нині важливим джерелом для вивчення національного минулого є публіковані впродовж декількох років „Матеріяли до національно-політичного і культурного життя Русинів”, в яких уважний читач сьогодення віднайде чимало відповідей на запитання, пов’язані з політико- та культуроформувальними процесами, що відбувалися головню в народовському середовищі. Виокремимо із цього блоку публікацій „Переписку Д. Танячкевича з львівською „Громадою” 1868 р., що іконографує роль політично активних осіб, зокрема О. Партицького, Є. Згарського та ін., в розвитку українського часописьменства 60-х рр. XIX ст., а також „Важний документ до історії консолідації” руки М. Грушевського, на той час київського магістра історії, щодо вибудування політичної стратегії народовців на консолідаційному з’їзді 1894 р. До слова, А. Животко відзначив із багатого змісту газети саме цей вид публікацій, наголосивши на його неочіненній для прийдешніх поколінь інформації [1, с. 125].

Незважаючи на ідейні основи організаторів і творчих працівників газети, що проявлялися у виокремленні національної проблематики, належному концептуальному її висвітленні та прагненні розплутати принаймні деякі драматичні вузли (згадаймо хоча б проблеми шкільництва краю), надзвичайно різноманітними були й інформаційні текстові пласти. Власне саме за майстерністю газетярів негайно фіксувати різнопланові події, можемо говорити про належність „Руслана” до універсальних періодичних видань. Реалізація журналістами інформаційних завдань відбувалася переважно в рубриках „Телеграми” (калейдоскоп телеграфного різномет’я), „Політичний огляд” („Вісти політичні”), „Наука, умілість і письменство”. Тематичний простір інформації, вміщеної в комплексі рубрик, був широкодіапазонним, і створював своєрідну фотографію в слові політичної, економічної, культурної щоденної подієвості. Рубрикаційні утворення „Руслана” стосувалися й інших зрізів життя галицьких українців. Зокрема, „Новинки” мали на меті нагадати читачам не лише календарні характеристики днів, а й ознайомити із планами заходів, які планували провести найближчим часом українські товариства, об’єднання, рухи. Саме під цією рубрикою друкувалися дописи читачів, в яких сповіщалося про „народні справи” й турботи української провінції. Тут же вміщувалися цікавого змістового наповнення листи читачів, спричинені переважно необхідністю відреагувати на русланівські політично резонансні публікації. Для формування естетичних смаків читачів здійснювався „Огляд книжок і часописий” („З літературних новин”, „Літературні новини”), що

містив рецензії на українські літературно-художні та публіцистичні видавничі надбання, зокрема ті, що „доторкувалися важних питань сучасних”.

Незважаючи на цілеспрямовану інформаційно-аналітичну, а подекуди й нормативну змістову політику, редакція вміщувала також різножанрові краснописьменні твори. Серед опублікованих авторів зустрічаємо прізвища не лише українських, а й зарубіжних письменників. У фейлетоні (нагадаємо, тепер цей шпальтовий фрагмент називають підвалом) друкувалися віршовані твори Корнила Устияновича, оповідання та „дрібні малюнки” Богдана Лепкого, оповідання, драми, нариси, „малюнки і думки з життя” авторства А. Крушельницького, переклади В. Щурата, повісті О. Маковея, серед яких – нагороджена „Михайловою премією” 1905 р. історична повість „Ярошенко”, „новельки Сильвестра Яричевського. До слова, А. Крушельницький дякував К. Студинському за опублікування його творів (деякі з них були вміщені під псевдонімом Гр. Завзятий), поетик, не отримавши відповіді на свої численні листи від В. Гнатюка, вирішив було подати їх у польськокомовному варіанті в „сусідські” видання – „Спасибі, що відповіли і займете ся друком” [8].

З огляду на функціональну спрямованість газети, до друку відбиралися гостросоціальні прозового виконання твори, однак і ліричне поетичне слово відносилося свій текстовий простір. Хоча, скажімо, Богдан Лепкий у листі до редактора К. Студинського, пропонуючи до друку різдвяні рими, розпачав з приводу „непотрібності” поезії: „Хто в нас читає вірші? Студент, часом хлоп і недоморена учителька. А решта кривиться, як побачить кучеряві рядки, кривдує собі, що багато білого паперу” [9]. Проте, відзначимо, що чимало читачів, не діставши, зокрема, газети з віршем Б. Лепкого, присвяченого В. Лисенкові, просили автора віддати його примірники [9, арк. 47]. Не можемо назвати цей змістовий комплекс естетично-розважальним, хоча саме белетристика, за твердженням теоретиків журналістики, є однією із складових цього виду публікацій. Адже, наприклад, В. Щурат використав римовану форму для відповіді „Мому критикові” – І. Франкові за низку зауважень до статті „Шевченко і Єремія”, опублікованої 1904 р. у „Літературно-Науковому Віснику”.

З редакцією часопису впродовж багатьох років співпрацювали українські письменники, педагоги, науковці, духівництво, громадсько-політичні діячі: „Я не забуду за редакцію, яка перша дозволила моїй Музі практикувати в фейлетонах своїх” – дякував за увагу редакції В. Пачовський [10]. Творчий колектив газети підтримував ідею проведення з’їзду письменників з метою артикулювання й вирішення блоку проблем, що не давали вповні розвиватися рідній літературі. Серед них виокремлювалися, зокрема, „поважні життєві” негаразди літераторів, які не мали „ніякого урядово запевненого і матеріально забезпеченого становища. Суттєвим предметом для обговорення на такому форумі мала б стати й українська видавнича справа, адже чимало опублікованих в українській пресі літературних творів не знаходили широкого кола читачів, позаяк залишалися в пам’яті лише аудиторії періодичних видань. До слова, ще 1899 р. редакція апелювала до українського громадянства: „Відзиваємося до всіх любителів нашої літератури, щоби не дали засидіти

нашій повісти у фейлетоні, що або знищить ся з поодинокими числами часописи, або лежить безужиточно в припорошених річниках”.

1911 р. газета „Руслан” отримала підзаголовок – „християнсько-суспільний дневник”, що було зумовлено виникненням нової партії на політичному „овиді” Галичини. Намагаючись оптимізувати діяльність Католицького Русько-Народного Союзу, що істотно підупала в активності наприкінці першого десятиліття ХХ ст., його чільники, зокрема О. Барвінський, зініціювали 1911 р. створення Християнсько-суспільної партії, яка за статутом отримала назву „Християнсько-суспільний Союз”. Публікації „Руслана”, зокрема в рік створення партії, містять чимало матеріалу, в якому відтворено думку редакцій і авторів багатьох пресових друків-опонентів, що не поділяли політичних поглядів учасників цього об’єднання. Проте суттєвої переорієнтації у формуванні змістового комплексу не відбулося, позаяк основним натхненником і видавцем часопису й надалі залишалися О. Барвінський та його соратники-одномудці.

Характеризуючи основні змістові структури часопису, не можемо оминати вже частково заторкнутої нами теми – полемічного сприйняття редакціями паралельно видаваних з „Русланом” газет. Спостерігати за пресовими баталіями можемо від перших днів його виходу до 1914 р., часу масового закриття часописів російським військовим керівництвом у зв’язку з відомими подіями.

Найбільш активізувалися у несприйнятті партії та її друкованого органу журналісти щоденника „Діло”, тижневика „Свобода” та інших зорієнтованих на національну демократію редакцій видань, радикально налаштованого „Громадського Голосу”, що й змусило анонімного автора „Руслана” відзначити: „Галицько-руська журналістика з новітших часів вплинула некористно на вироблене християнсько-католицького світогляду в суспільности” (Надіслані замітки про напасти „Діла” п. з. „Наші християнські суспільники” // Руслан. – 1911. – Ч. 216).

Доволі брутално, в стилі „вуличної лайки”, накинувся на газету тижневик „Свобода” – опорне видання „Народного Комітету”, опублікувавши в ч. 39 за 1911 р. „пасквіль” під промовистою назвою „Рила на продаж”, який не потребує й розкриття змісту. Негативно змальоване редакційне товариство газети – О. Барвінський, К. Студинський, О. Маковей, сама ж газета отримала епітет „хрунівська”. Вочевидь, противники українсько-польського примирення так і не змогли пробачити її організаторам „новоєрівських” почувань, хоча, наголошуємо, корпус публіцистики від 1903 р. свідчив про їхнє несприйняття польської політики в краї. Не надто вдаючись у подробиці, Д. Жученко, автор київської „Ради” (1911. – Ч. 140), раптом визначив діаметральну протилежність завдань національно-демократичної та християнсько-суспільної партій. „Не знають, сердешні, що ся політика (націонал-демократів. – Л.С.) майже нічим не ріжнить ся від основних гадок христ. сусп. Союзу”, – розлога відповідь русланівців на цю публікацію київської газети містила низку визначених „подібностей” поглядів обох партій, що різнилися лише конфігурацією методів досягнення „народної мети”.

Доволі „цікавим” методом боротьби з виданням виявилися і спроби „нейтралізації” його авторів. Зокрема, О. Катренко, який ще на самих початках функціонування часопису подавав до друку свої матеріали, листовно зізнався К. Студинському, що був здивований листом „одного з Ваших галицьких щонайповажаніших діячів”, в якому містилися „зовсім негарні” епітети стосовно й самої газети, й щодо „тих людей, які ховалися під прапором названої газети” [6]. Отримуючи жалюгідні відомості про галицьке українство, цей же автор журився, що в Харкові позиціонують газету як „орган польський і мета його робити все, що на зле йде Руського народу” [7].

Однак незважаючи на пресовий тиск, „Руслан” та його креативний склад продовжували інформаційно завойовувати аудиторію: „Для незасліплених людей уже та велика громада читачів, яких зискав собі сего року „Руслан” мимо шаленої контр-агітації, повинна бути доказом, що народ жеде на нову раду, допитує ся за нею, та рішучо єї домагає ся” („Курилкамь-журналистамъ” в альбом // Руслан. – 1911. – Ч. 118). Газета була доволі популярною і читаною. Проте досягти накладово успіху свого головного конкурента – щоденника „Діло” їй так і не вдалося. Підтвердження цьому – лист до редакції Д. Бодревича, який перекопував видавців збільшити обсяг газети, що був, на думку багатьох передплатників, „рішучо малим” (нагадаємо, здебільшого щоденна газета виходила на 4 сторінках друку), щоб „заступити” „Діло” і „об’ємом, і вістями” [2].

Щодо мови авторів часопису, відзначимо відсутність разючих правописних і стилістичних недолугостей, якими так щедро були заповнені сторінки інших видань. Редакція дбала про мовностилістичну довершеність, хоча, безумовно, суттєво відчувався вплив і російського, і польського лексикону. Як ілюстрацію цьому, наведемо листовну репліку Корнила Устияновича до Кирила Студинського: „Таких ошибок (автор навіть низку прикладів слів-перевертнів з польської мови. – *Л.С.*) находжу в кождому числі много. Чи не на те ми поставили мову руську, щоби наші діти зробили з неї диалект польської?” [11].

Організація формальних структур часопису не вирізнялася особливою стилістичною вишуканістю: традиційно для часописів-щоденників тогочасся на першій шпальті вміщувалося найважливіші з погляду організаторів змісту статті-передовиці та аналітико-концептуальні матеріали, що продовжувалися й на, переважно, другій сторінці. Подієва інформація заповнювала третю й частково останню сторінку видання. Рекламно-довідкова інформація, зокрема повний розклад руху поспішних і звичайних поїздів, анонси розважальних заходів у стилі „High-Life”, реклама в більшості випадків від українських товариств, кооператив, приватників, та інші повідомлення, вкрай необхідні для задоволення утилітарних запитів аудиторії, формувала текстовий простір останньої сторінки „Руслана”. Таке верстання матеріалів, типове для більшості європейських газет кінця XIX – початку XX ст., спостерігається і в інших українських великоформатних газетах того часу.

Намагання працівників газети поінформувати, пояснити, витлумачити, підготувати, скерувати загалом можна окреслити поетичними словами В. Пачовського, що слугував епіграфом до полум’яної редакційної статті-

заклику „Да будетъ свѣтъ!” про необхідність здобуття освіти: „Очи вмийте, очи вмийте, бо сліпе дитя / виросло на великана, / а цілує шлем тирана, / що его осліпив / тай січе різками!”. Народ, себто потенційна аудиторія „Руслана”, до якої апелював журналістський колектив, була доволі неоднорідна, адже складалася з різних верств населення, що вирізнялися конфесійною належністю, культурно-освітнім рівнем, професійною підготовкою, зрештою була різною за віком. „Із 3 мільонів українців Галичини 300 тис. уже розуміє діло і має хоч троха більшу свідомість по запотребованю часописий та книжок, та треба сказати, що она ще дуже невелика, бо ледви чи не всі наші часописи, вся наша література находять разом 25 000 предплатників і купців”. Тому, формуючи зміст газети, редакція реалізовувала свої основні завдання з урахуванням потреб різнотипного читача, що проявилось у змісті переплетенням політичних, економічних, правових, етичних, філософських, естетичних та інших світоглядних поглядів журналістського креативу. Зумисне не акцентуємо на формах журналістських виступів: доволі різноманітна – від замітки та її різновидностей до аналітичного прес-релізу – жанрова система газети вимагає окремої дослідницької праці.

Універсальна змістово-тематична модель „Руслана” вповні продемонструвала прагнення редакційного колективу забезпечувати аудиторію масовою інформацією – подієвою, ситуативною, публіцистичною, художньою тощо. (Зауважимо, під поняттям „масова інформація” стосовно „Руслана” маємо на увазі аж ніяк не сумнівної сенсаційності примітивні журналістські матеріали). Враховуючи те, що було це видання з чітко окресленою політичною позицією, головною в цьому корпусі все ж була коментована інформація. Розміщувана здебільшого на перших сторінках „Руслана”, вона не лише задовільняла бажання аудиторії орієнтуватися в соціально і політично важливих подіях, проблемах, явищах, а й уміло скеровувала їхні погляди, думки, формувала переконання. Для сьогоденного читача – дослідника багатогранності української минувшини – газета містить значну кількість історичної інформації і слугує важливим джерелом для вивчення громадсько-політичного, економічного, культурного життя українства Галичини на зламі ХІХ – ХХ ст. в умовах Австро–Угорської імперії.

1. *Животко А.* Історія української преси. – Мюнхен, 1989-90.
2. ЛНБ ім. В. Стефаника. Від. рукописів: Ф. 11, спр. 5181. – Арк. 1,2.
3. Наша преса // Руслан. – 1911. – Ч. 289.
4. *Романюк М. М., Галушко М. В.* Українські часописи Львова 1848-1939 рр.: У 3 т. – Т. 1. 1848-1900 рр. – Львів, 2001.
5. *Романюк С.* До історії створення часопису „Руслан” (1897-1914 рр.) (за рукописною спадщиною О. Барвінського) // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. – Львів, 2004. – Вип. 12.
6. ЦДАУ, м. Львів. Ф. 362, оп. 1, спр. 307. – Арк. 1 – 2: Лист О. Катренка К. Студинському. Харків, 26.11.1899.

7. ЦДІАУ, м. Львів. Ф. 362, оп. 1, спр. 307. – Арк. 6: Лист О. Катренка К. Студинському. Харків, 17.12.1899.
8. ЦДІАУ, м. Львів. Ф. 362, оп.1, спр.325. – Арк. 3 – 4: Лист А. Крушельницького до К. Студинського. 08.12.1901, Ярослав.
9. ЦДІАУ, м. Львів. Ф. 362, оп. 1, спр. 335. – Арк. 46: Лист Б. Лепкого К. Студинському. 26.12.1903, Краків.
10. ЦДІАУ, м. Львів. Ф. 362, оп.1, спр. 367. – Арк.3. 17.02.1903. Мервиці.
11. ЦДІАУ, м. Львів. Ф. 362, оп. 1, спр. 404. – Арк. 8. Лист К. Устияновича до К. Студинського. 15.06.1902, Синевідсько Вижне.

THE PERIODICAL „RUSLAN” (LVIV, 1897-1914): THE CONTENT AND THE TEMATIC MODEL OF EDITION

Lidija Snitsarchuk

*Lviv Stefanyk Scientific Library of the National Academy of Scientific of the Ukraine
Lviv, Stefanyk St., 2
e-mail: lidija_s@ukr.net*

The article analyzes the features of formation of diary's „Ruslan” content, contains the extracts of editorship's correspondence concerning journalistic texts and functioning the newspaper in general.

Key words: the newspaper, the mass information, the problematic and thematic aspect, the political references, the communicative and ideological tasks, the function of cultures formation.

*Стаття надійшла до редколегії 19.06.2006
Прийнята до друку 22.06.2006*